

Nieuws uit het Stadsarchief

Aanwinsten

- In april jongstleden ontving het Stadsarchief het '1. *Protocoll unsers Consistorii*', protocolboek van de Evangelisch-Lutherse kerk te 's-Hertogenbosch, 1686-1717. Het register bevat notulen/besluiten van de kerkenraad en gegevens over inkomsten en uitgaven. Het berustte tot voor kort in de Universiteitsbibliotheek van de Universiteit van Amsterdam.
- Ook voor de Historisch-topografische atlas waren er aanwinsten. In mei verwierf het Stadsarchief ca. 50 fraaie foto's en ansichten van 's-Hertogenbosch, ca. 1901-1922.
- Onlangs zijn aan het Stadsarchief in bewaring gegeven 'Archief en bibliotheek Van der Does de Willebois' 16e eeuw – 1993, eigendom van de Van der Does de Willeboisstichting te Utrecht. In het archief bevinden zich bescheiden, afkomstig van leden van genoemde familie en daaraan geparenteerde geslachten. Eén van de leden van de familie, P.J.J.S.M. van der Does de Willebois,

was van 1884 tot 1917 burgemeester van 's-Hertogenbosch. In de bibliotheek zijn naast genealogieën veel juridische werken aanwezig.

- Tenslotte ontvingen wij een aantal stukken betreffende het *Koninklijk Nederlands Ondernemers Verbond* afdeling 's-Hertogenbosch, 1987-1995.

Nieuwe toegangen

- Er wordt hard gewerkt aan de ontsluiting van de *doop-, trouw- en begraafregisters van vóór 1811*. Via de computer zijn inmiddels de dopen beschikbaar van de navolgende kerken: rooms-katholiek: Sint-Jan 1695-1810; Sint-Pieter 1709-1810 (met hiaten); Sint-Cathrien 1707-1810; Sint-Jacob 1674-1810; Orthen 1693-1810; Nederlands hervormd: grote kerk 1687-1810; forten 1682-1718, 1721-1732; Waals hervormd: 1728-1810; Lutherse kerk: 1687-1810.

Personeel

- Met ingang van 1 juni trad *Monique Brummans* in dienst van het Stadsarchief als junior medewerker studiezaal.

Jac. Biemans

Berichten BAM

Archeologie

Het jaar 2000 wordt wat het aantal opgravingen betreft een absoluut topjaar, sinds het begin van het archeologisch onderzoek in 1977. Tot de sluitingsdatum van de kopij (mei 2000) is archeologisch onderzoek uitgevoerd op het Fort Anthonie, het Bastion Oranje en de bouwterreinen Mariënburg en RABO-bank aan het Burg. Loeffplein. Van het onderzoek in het kader van het bouwproject Anthoniegarde was in mei de eerste fase uitgevoerd. De vele opgravingen, veroorzaakt door het samenvallen van de uitvoering van een aantal grote bouwprojecten die het bodemarchief verstoren, leveren ook kwalitatief bijzonder belangwekkende resultaten op.

Op het Bastion Oranje werden de fundamenten van de veertiende-eeuwse stadsmuur met een ronde muurtoren vastgelegd, die nog vrijwel intact bewaard waren tot aan het huidige maaiveld. De opgravingen in de bouwput van de RABO-bank leverden spectaculaire resultaten op. In de smalle strook ongeschonden grond, die tot nu toe tussen de moderne gebouwen van de RABO-

Gezicht op de Markt en Pensmarkt vanaf de Hoge Steenweg anno 1901, één van de recent door het Stadsarchief verworven foto's.
(Foto: Stadsarchief/Pierre Weijnen?)



bank en de voormalige winkel van Peek en Cloppenburg (thans Anson's) bewaard was gebleven, troffen we de oorspronkelijke zuidelijke oever van de Diezetak de Marktstroom aan. Deze kenmerkte zich door de oorspronkelijke, laat twaalfde-eeuwse oeverbeschoeiingen, die aan het einde van de dertiende en het begin van de veertiende eeuw door bakstenen kademuren waren vervangen. Tegen deze kademuren bevonden zich bakstenen beerputten op de achterterreinen van huizen, die met hun voorgevel aan de Markt stonden. Deze beerputten, met bijzonder belangrijk bewoningsafval, behoren tot de oudste, die we tot nu toe uit 's-Hertogenbosch kennen. Waarschijnlijk nog belangrijker was de constatering, dat de laat twaalfde-eeuwse oeverbeschoeiingen gedeeltelijk bestonden uit fragmenten van laat twaalfde-

eeuwse schepen van een tot nu toe in Europa vrijwel onbekend type. De scheepsresten worden thans nader onderzocht door de heer K. Vlierman van het NISA (Nederlands Instituut voor Scheepsarcheologie) te Lelystad en zullen in een volgende aflevering van *Bossche Bladen* verder worden besproken.

Een grote verrassing van een geheel ander karakter leverde de opgravingen op het bouwterrein van de Mariënborg op. Waar voornamelijk kleinschalige middeleeuwse bewoning en nijverheid verwacht werd, stuitte we op een onbekende, tegen het einde van de dertiende eeuw gedempte noord-zuid lopende Diezetak, waarop in het begin van de veertiende eeuw een groot patriciërs-huis is gebouwd, dat tegen het einde van de veertiende eeuw weer werd

afgebroken en vervangen door veel kleinschaliger huisjes. Waarschijnlijk gaat het bij dit patriciërs-huis om het oudste stadshuis van de familie Berewout.

Minder spectaculair, maar wel interessant waren de resultaten van het onderzoek van de eerste fase van de Anthoniegarde. Op een achterterrein van de middeleeuwse bebouwing konden we vaststellen hoe de chronologische ontwikkeling van akker tot stedelijk binnenterrein was verlopen. Op het terrein bevonden zich een waterput en een zestiende-eeuwse beerput met interessant vondstmateriaal.

Hans Janssen